ఆత్మ పరమాత్మ

రచన వసశ్రీ

గజం మిథ్య! పలాయనం మిథ్య!!' స్వామీ నిత్యానందులవారు, గంజాయి దమ్ము గట్టిగా పట్టి పెదవుల సందుగా పొగ వదులుతూ అన్నారు.

'అంతే నంటారా గురూజీ!' అన్నాడు సరవయ్య గంజాయి గొట్టంలో అంత గంజాయి పొడివేసి తడిగుడ్డ చుట్టి స్వామీజీకి అందిస్తూ.

'అంతకంటే... యింకేమీ లేదు యీ లోకంలో సరవయ్యా! సుఖ దుఃఖాలు మన వూహా కల్పితాలే! నువ్వెవరూ? నేనెవరూ? అంతా ఆ పరమేశ్వరుని లీలా విలాసమే! ఈ జగత్తంతా మిథ్య! మాయ! అంతా అంధకారం! ఈచీకట్లో పడి ఆ పరబ్రహ్మ స్వరూపాన్ని కానలేక మానవుడు శ్లేష్మంలో పడిన యీగలాగా మాయలో తన్నుకొంటున్నాడు సరవయ్యా!' స్వామీజీ గంభీర స్వరంతో పలుకుతూంటే సరవయ్య -

'ఓ హోహో! స్వామీ!' అంటూ భక్తి శ్రద్ధలతో వింటున్నాడు.

'ఒక అల్పసందేహం స్వామిజీ! గజం మిథ్య అంటే ఏనుగు లేదనేకదా స్వామిజీ! ఏనుగే లేనప్పుడు అది పరుగెత్తటమనేది ఇంకెక్కడ వుంటుంది స్వామిజీ! అలాంటప్పుడు గురువులు పలాయనం మిథ్య అని వేరే శెలవిచ్చారెందుకో? నాయీ అల్పబుద్ధికి బోధపడటం లేదు. స్వామీజీ!' అన్నాడు సరవయ్య. స్వామిజీ చేతుల్లోంచి గంజాయి గొట్టం అందుకొని తనూ ఒక దమ్ము పీల్చి, గొట్టాంలో మళ్ళీ గంజాయి దట్టించడం మొదలు పెట్టాడు.

పిచ్చిక గూడులాంటి గడ్డంమీధగా ఒక చిరునవ్వు విసిరి, స్వామీజీ నిశితంగా సరవయ్యను చూస్తూ-

'నీది చాలా సూక్ష్మబుద్ధి సరవయ్యా! యీ మాయను చీల్చుకొని, అంధకారంనుంచి బయటపడి, ఆ పరమా

త్మను చూడగలిగిన దృష్టి, శక్తి నీలో వున్నాయ్ సరవయ్యా! కానీ...'

'చెప్పండి స్వామీ సందేహిస్తారేం?'

'సందేహం మా కెందుకు సరవయ్యా! సర్వసిద్ధులం! మహాఋషులం. మాకా సందేహం?'

'అవును స్వామీ! మహా ఋషులకు సంకోచ మెందుకూ? శెలవియ్యండి!'

'సరవయ్యా! నువ్వు, ఆత్మను పరమాత్మలో ఐక్యం చెయ్యాలంటే అందుకు సాధన అవసరం అని తెలుసుకో!' అని నిత్యానందులవారు గంభీర మౌనాన్ని దాల్చారు.

సరవయ్య ఒక క్షణం ఆలోచించి - 'స్వామిజీ! ఓపినంతలో నేనూ భగవత్ కాలక్షేపంలోనే కాలాన్ని గడుపుతున్నాను గదా! మీబోటి మహాత్ముల పాదసేవలతో అవకాశం దొరికినప్పుడల్లా నా జన్మను తరింప చేసుకుంటున్నానే! అయినా స్వామిజీ ఇంకా 'సాధన' అంటున్నారు. తమ అభిప్రాయమేదో కరుణించి విదితం చేయండి స్వామీ!' వినమ్రతతో అన్నాడు.

'మాయ! అంతా మాయ!' స్వామి చప్పరిస్తో అన్నారు.

సరవయ్య ఒకింత నిరుత్సాహపడి— 'ఏమి స్వామిజీ! నేను కూడా మాయను తెలుసుకోలేక పోయాననే నా తమరి అభిప్రాయం!'

'అవును సరవయ్యా! మాయను తెలుసుకోవడం ఒక ఎత్తు, మాయను జయించడం ఒక ఎత్తూ; మాయను జయించడం అంత సులభసాధ్యం కాదు, సరవయ్యా!' స్వామిజీ తమ గంభీర కంఠాన్ని వివిధ స్థాయిల్లో నొక్కుతూ అన్నారు.

'అయితే నేను మాయనే జయించలేదా? మరి నాకు తరుణోపాయం ఏమి స్వామీ?' మెత్తబడి సాగిపోతూ దీనవదనంతో అన్నాడు సరవయ్య.

'మాయను జయించినవాడే మహాఋషి! మహాఋషి అయినవాడే మాయను జయించగలడు. అది సర్వసామాన్యులకు దుర్ఘటం సరవయ్యా!' నిశితమైన చూపులు సరవయ్య మీదకు విసురుతో అన్నారు నిత్యానందులు.

'మహాత్మా! నాకు ముక్తి మార్గం చూపండి! వెలుగు బాటను చూపించండి. స్వామీ! నా జన్మ తరింప జేసుకొంటాను!' సరవయ్య చేతులు జోడించి స్వామిజీని అర్థించాడు.

'మాయను జయించడం సర్వసామాన్యులకు సాధ్యం కాదని మేము ముందే చెప్పాంగా సరవయ్యా! మానవుడు సుఖ దుఃఖాలకు ఎప్పుడు అతీతు డవుతాడో, ఐహిక వాంఛల్ను ఎప్పుడు విడనాడ గలుగుతాడో, ఎప్పుడు సంసార బంధనాల్నుంచి విముక్తి కాగలడో అప్పుడే మాయను జయించగలడు—'

స్వామిజీ గంజాయి దమ్ము పట్టేందుకు ఒకింత సేపాగి మళ్ళీ ప్రారంభించారు. సరవయ్య ఆత్మను పరమాత్మలో ప్రవేశపెట్టే పనిలో నిమగ్నులైన స్వామీజీ, వేదాంతాన్ని తరిచి తరిచి తర్కించి బోధ చేస్తోన్నారు.

'ఐతే స్వామిజీ! ఎంతో కాలంగా నేను సాధుజన సేవలో, సర్వేశ్వరుని ఆరాధనలో వున్నాను గదా! ఇంకా ఆ మాయ నన్ను ఆవరించే వుందంటారా?

ఆ పరబ్రహ్మ స్వరూపుని సేవలోపడి నిక్షేపమయిన ఏ డెకరాల మాగాణి కూడా అమ్ముకున్నానే! ఐహిక సుఖాల్ని, వాంఛల్ని ఎంత దూరం తరిమి తరిమి కొట్టానో స్వామిజీకి నేడు వేరే చెప్పాలా? ఇంకా మాయను జయించ లేదంటారేమి మహాత్మా!' పాపం సరవయ్య ఎంతో అలజడి పడుతో అన్నాడు.

'అదే మాయ! మాయను జయించా నని నువ్వు అనుకోవడంలో ఎంతో మాయ ఇమిడివుంది! మాయలో వున్న మాయే అది సరవయ్యా!...'

'స్వామీ! నాకు అంతా మాయగా అయోమయంగా వుంది! మీ మాటల అంతరార్థాన్ని యీ అల్పుడు గ్రహించ లేకపోతున్నాడు! విడమర్చి చెప్పండి స్వామీ?' సరవయ్య ముఖం తేలవేసి అన్నాడు.

'పిచ్చివాడా' స్వామీజీ మందహాసం చేసి అన్నారు—'సరవయ్యా! సంసార సాగరంలో మునిగి కొట్టుమిట్టాడుతున్న నువ్వా దరిజేరు టెప్పుడూ? ఆ పర మాత్మలో ఐక్యం పొందటం ఎప్పుడూ? భవబంధనాలలో బంధించబడ్డ నీ ఆత్మకు విముక్తి ఎలా కలుగుతుంది సరవయ్యా?'

సంసారం అనగానే ఆముష్మిక చింతనలో వున్న సరవయ్యకు పెళ్ళాం ఆదెమ్మ గుర్తుకొచ్చి కళ్లు తెరిపిళ్ళు పడ్డాయి. అన్నట్టు స్వామిజీ భోజనం ఏర్పాటు చెయ్యమని పొద్దు నగా పెళ్ళానికి చెప్పా డతను. అది ఏమి చేసిందో? అసలు ఇంకా వంట తయా రయిందో? లేదో?

సరవయ్య లేచి లోపలకు వెళ్దామను కుంటుండగా, స్వామిజీ గంజాయిగొట్టం సరవయ్య చేతికి అందిస్తో—

'చూడు సరవయ్యా! గంజాయంతా కాలిపోయినట్టుంది! వట్టి బూడిద నోటికి వస్తోంది! మళ్లీ కొంచంవేసి సిద్ధం చెయ్యి!' అన్నారు.

సరవయ్య గంజాయి గొట్టాం అందు కొని, పొడి దట్టించి, ఒక్క తాటి నిప్పుతో వెలిగించి స్వామిజీ కిచ్చాడు.

నిత్యానందులు గట్టిగా వో దమ్ముపట్టి పొగ వదుల్తో — 'సంసార సుఖాల్ని నిర్జించ గలిగినవాడే మాయను జయించి నట్టు! అప్పుడు మాత్రమే పరమాత్మ సాన్నిధ్యాన్ని పొంద గలుగుతాడు. అన్యథా మార్గంలేదు సరవయ్యా! అదీ అసలు రహస్యం! అదీ అసలు రహ స్యం!' అన్నారు.

'ధన్యోస్మి! ధన్యోస్మి!' అంటూ సర వయ్య నిత్యానందులవారి పాదాల్ని తాకాడు.

ముక్తిమార్గంలో తను సగం దూరం పైగా నడిచా ననుకొన్న సరవయ్యకు జర్రున వెనక్కి జారిపడ్డట్టయింది! ఇంత కాలం తను ఏదో సాధించా ననుకొ న్నాడు! కాని అంతా మాయలోనే వున్నాడన్నమాట! సంసార సాగరంలో పడి మునిగితేలుతూ ఇంతకాలం తను ఎంత భ్రమలో పడిపోయాడు? ఏమైతే నేం? స్వామిజీ యీ రోజున తనకళ్లు తెరిచాడు. తన ముముక్షువుకు దృష్టిని ప్రసాదించారు నిత్యానందులు. తను ఇక నేరుగా పరమాత్మలో ఐక్యమయేందుకు నిరంతర సాధన చేయాలి! ఇక తన బాటకు ఏదీ అడ్డురాకూడదు. యీనాటికీ

తను మాయను చీల్చుకొని, సంసార సాగరాన్ని యీది అద్దరిచేరబోతున్నాడు. సరవయ్య ఆలోచనలు ఒక్కొక్క మెట్టే ఎక్కి కైలాసగిరి చేరుతున్నాయి--సరవయ్య ఆత్మను - క్షుద్ర వాంఛల్నుంచీ, ఐహిక సుఖాల్నుంచీ, మమకార బంధనాల్నుంచీ విముక్తి చేసే ప్రయత్నంలో పడి పోయిన స్వామిజీ నిత్యానందుల వారికి తమ ప్రసాద కైంకర్య సమయమయిందన్న మాటే గుర్తు రాలేదు. స్వామిజీ కడుపులో పేగులు గొడవ చేయగా, పీలుస్తోన్న గంజాయి గొట్టం పక్కన పెట్టి ఒకసారి సకిలించి గొంతు సరి చేసుకొని---

'సరవయ్యా! మా జీవోపాసనకు సమయమయిందే!' అన్నారు.

మాయను చీల్చుకొని ఆత్మ పరమాత్మను చేరే సందర్భంలో హిమాలయాలంత ఎత్తున లేచిన తన వ్యూహాలు చెల్లాచెదురుకాగా సరవయ్య స్వామివారి మాటవింటూనే త్రుళ్లిపడ్డాడు.

'ఎంత అపరాధం! ఎంత అపరాధం! వేదాంత చర్చలోపడి స్వామీజీకి కాలాతీతం అయిందే గుర్తించలేదు! ఇదిగో అన్నీ క్షణంలో సిద్ధం చేయించుతాను!' అంటూ సరవయ్య లేచి నుంచున్నాడు.

స్వామిజీ నిర్లిప్తంగా ఓ చిరునవ్వు పారేసి, సంచిలోని కాషాయి పంచను బయటికి తీసుకొన్నాడు.

'అన్నట్టు స్వామిజీ! యీ వేదాంత గోష్టిలో పడితే కాలం ఎలా గడిచేది కూడా తెలియదు కదా! గజం మిథ్యా పలాయనం మిథ్యా అని ప్రారంభించిన చర్చ, ఎంతవరకూ సాగిపోయిందో చూశారా?' అన్నాడు సరవయ్య.

'అవును! గజం మిథ్య పలాయనం మిథ్య! అన్న ఒక్క ముక్కమీద మూడు రాత్రిళ్లు మూడు పగళ్ళు మాట్లాడవచ్చు సరవయ్యా! దీనికిఅంతెక్కడ!' అన్నారు నిత్యానందులవారు భోజనానికి సిద్ధమవుతూ.

'గజం మిథ్య! పలాయనం మిథ్య! ఎంత గూఢార్థం ఇమిడి వుంది?' అనుకొంటూ సరవయ్య వసారా అరుగుల మీద నుంచి లోపలకొస్తూ, తలుపుతోసి- 'ఏమేవ్! వంట అయిందా?' అన్నాడు.

'ఏఁవిటీ ఆకేకలూ? కొంచెంచిన్నగా మాట్లాడ్డురూ? ఏవిఁటీ అయిందీ?' అంటూ దీర్ఘం తీసింది, అంతవరకూ తలుపుచాటున కూర్చుని మొగుడు సరవయ్య ఆ గోసాయి ముండా కొడుకుతో మాట్లాడిన దంతా వింటోన్న ఆదెమ్మ.

'ఆఁ! అదేనే! స్వామిజీకి భోజనానికి వేళయింది! వంటయితే వడ్డించు!' అన్నాడు సరవయ్య.

'ఆఁ ! ఏవిఁటీ? భోజనమా? ఎవరికి?' బుగ్గమీద వేలు నొక్కుకొని అన్నది ఆదెమ్మ.

'అదేనే! స్వామిజీకి!' అన్నాడు సరవయ్య విసుగ్గా.

'స్వామిజీ ఎవరూ? ఎక్కడాఏమిటీ?' అన్నది ఆదెమ్మ ఆశ్చర్యాన్ని నటిస్తో.

'నీకేం కళ్ళు పోయినయ్యా! ఆడేం అరుగుమీద వసారాలో కూర్చుని స్వామి వారు నీకు కనిపించడంలా? పొద్దున్నే వంట చెయ్యమని చెప్పానుగా? బుద్ధి లేదూ? ఇంతకీ వంటచేశావాలేదా?' గుడ్లు ఉరి గద్దిస్తో అడిగాడు సరవయ్య.

'నువ్వు మిథ్య! అరుగుమీద కూర్చున్న మీ స్వామిజీ మిథ్య!! మీరు అన్నం తినడం అంతకంటే మిథ్య!!' వచ్చే నవ్వును ఆపుకొంటూ అన్నది ఆడెమ్మ.

నిలుచున్న పాటుగా సరవయ్య కొద్ది క్షణాలు బిగిసిపోయాడు. గవదలు కదల్లేదు. పెదవులు ఆడలేదు.

నోట్లో పవిట చెంగు కుక్కుకొని ఆడెమ్మ పొట్ట చెక్కలయ్యేట్టు నవ్వ సాగింది---

సరవయ్య తెప్పరిల్లుకొని --- 'నువ్వూ నీ నవ్వూ ఏడ్చినట్టే ఉంది గాని ఇంతకీ వంట చేశావా? లేదా?' అన్నాడు.

'చేసే దెవరూ? చేయించే దెవరూ? అంతా మాయ! మిథ్య!' పెదవులు విరిచి చేతులు తిప్పుతో అన్నది ఆడెమ్మ.

'ముయ్యనోరు! తన్నే వాళ్ళు లేక! వాగుడు కట్టిపెట్టి స్వామీజీకి అన్నం వడ్డించు!' కళ్లెర్రచేసి తీవ్రంగాఅన్నాడు సరవయ్య.

సరవయ్య కోపం వస్తే మనిషి కాడని తెలిసిన ఆడెమ్మ పొంగి వస్తోన్న నవ్వును మింగేసి వంటింట్లోకి నడిచింది.

కజాణాబాతులా నడుం, మెడా తిప్పుకొంటో వెళ్తోన్న ఆడెమ్మను చూస్తో-'బోడిముండ! వేదాంతం ఏడుస్తోంది వేదాంతం! నీతిక్కకుదిరిస్తాలే!' అనుకొన్నాడు సరవయ్య.

2

సరవయ్య ఆతిథ్యానికి సంతృప్తులైన స్వామి నిత్యానందులు,సరవయ్యకు గురూపదేశంచేసి, తన అనంత శిష్య కోటిలో చేర్చుకొన్నారు. ఆత్మను పరమాత్మలో ఐక్యం చేసే 'సాధన' వగైరా విషయాలన్నీ సరవయ్య చెవుల్లో నూరిపోసి, నిత్యానందులవారు శిష్యుణ్ని దీవించి, పాపుల్నుద్ధరించే కార్యక్రమంలో బయలుదేరి వెళ్ళిపోయారు.

స్వామిజీ వెళ్ళిందగ్గర్నుంచీ సరవయ్య ఎడతెగని చింతలో మునిగిపోయాడు---భార్యాబిడ్డల్ని వదిలేసి పరమాత్మను దర్శించడానికి దేశాటన చేస్తోన్న స్వామి నిత్యానందులు ఎంతటి మహానుభావుడో కదా! తనూ అలాచేయగలిగిన నాడే కదా తన జన్మ సార్థకమయ్యేది! బుద్బుద ప్రాయమైన యీ మానవజన్మను నమ్ముకొని తనెంత కాలం మోసపోయాడు? తను యీ సంసార బంధనాల్ని తెంచుకొని-పెళ్ళాం బిడ్డలను తెగతెంపులు చేసుకున్న నాడే తన ఆత్మకు శాంతి; విముక్తిమార్గం గోచరమయ్యేది. తన ఊరూ, ఇల్లూ భార్యా కొడుకులనూ వదిలేసి, ఎలావెళ్ళడమా, అన్న నిరంతర చింతనలో మునిగిపోయాడు సరవయ్య.

సరవయ్యకు ఆధ్యాత్మిక చింతన యీనాడు కొత్తగా వచ్చిందేమీ కాదు. తాత ముత్తాతల ఆస్తితోపాటు సరవయ్యకు ఆముష్మిక జిజ్ఞాస, వారసత్వంగా అబ్బింది. అయితే అతని పూర్వీకుల్లో పెళ్ళాం బిడ్డల్ని వదిలేసి సన్యాసుల్లో కలిసిపోయినవాళ్ళు ఎవరూ లేరుగాని, గుళ్ళూ గోపురాలు కట్టించడంలో వున్న ఆస్తిని తగలేసుకొంటూ భగవంతుని సేవలో కాలాన్ని వెళ్ళబుచ్చిన వాళ్ళే! సరవయ్య తాత తండ్రులమీద ఊళ్ళో జనానికున్న పూజ్యభావం సరవయ్య తనమీద కూడా ఆ పూజ్యభావం, గౌరవం సడలకుండా వుండటానికి తన సర్వశక్తులూ, మిగిలిన వున్న ఆస్తి తగలేసి

'షో రా వారసుడా' అనిపించుకొన్నాడు. శివాలయంలో పూజలకీ, పునస్కారాలకూ, సంతర్పణాలకూ ఏ లోపమూ రాకుండా జరుపుకొచ్చిన సరవయ్యకు ఇంట్లో నూకలు నిండనారంభించాయి. అంతవరకూ పరమసాధ్వి పతివ్రతా అనిపించుకొన్న సరవయ్య పెళ్లాం, మొగుడు చేస్తోన్న పనికి కొంపగుండం అవడం చూసి, నెత్తిన నోరుపెట్టుకొని సరవయ్యను హెచ్చరించ సాగింది. సరవయ్య పెళ్ళాం ఆదెమ్మ కళ్ళు తెరిచేసరికే ఆలస్యమయింది. చేసేది లేక ఆదెమ్మ భర్త పరబ్రహ్మ స్వరూపాన్ని దర్శించటంకోసం చేసే దుబారాఖర్చునూ, దమ్మిడీ ఎత్తుపని చేయకుండా, తత్త్వవేత్తలతో వేదాంత చర్చలతో కాలాన్ని గడుపుతోన్న సరవయ్య చేష్టల్ని నిరసించసాగింది. చీటికిమాటికి భార్య తన మాటకు ఎదురు చెప్పడం, ఎప్పుడూ పెడసరిగా ప్రవర్తించడం చూసి సరవయ్యలోని మమకారబంధనాలు ఒక్కొక్కటే తెగిపోసాగాయి. ఉన్న ఆస్తంతా తాకట్ల కిందా, అప్పులకిందా చెల్లిపోగా ఇల్లు మాత్రం మిగిలి వుంది. అది కూడా తాకట్టుపెట్టి ఏ మాత్రమో తెచ్చాడనీ, ఆ డబ్బుపెట్టే తండ్రిగారి ఆరాధనకు ఏ లోటూ రాకుండా జరిపించాడని ఆదెమ్మ పసికట్టింది. సరవయ్య తండ్రిగారి ఆరాధనకు వచ్చిన సదస్యులంతా వెళ్ళిపోయినా, నిత్యానందులవారు సరవయ్య కోరికపై అదనంగా మరి రెండురోజులు అక్కడే తిష్టవేశారు. ఆ రెండురోజులూ నిత్యానందులవారి శుశ్రూషచేసి సరవయ్య ఆత్మవిముక్తిని ప్రసాదించే, చిదంబర రహస్యాలన్నీ, తెలుసుకొన్నాడు. గురూజీ వెళ్ళిందగ్గిర్నుంచీ తన సాధనలో మునిగిపోయాడు. ముంచుకు వస్తోన్న ఆర్థిక ఇబ్బందులూ, నిత్యం పెళ్లాంపోరూ, పిల్లాడి ఏడుపూ—అంతా మాయ - తన తపోభంగానికి మాయకల్పిస్తోన్న కుట్ర! ఈ మాయను చీల్చుకొని తను బయట పడాలి!

3

సరవయ్య ఇల్లు వదలి పారిపోయాడన్న వార్త చలికాలం తెల్లవారుఝాము పొగమంచులా ఊరంతా పాకిపోయింది! పెళ్ళాం ఆదెమ్మ గుండెలు బాదుకొంటూ నట్టింట్లో కూర్చుని విలపింప సాగింది. ఆదెమ్మ కొడుకు - మూడేళ్ళ పసివాడు-తల్లికంఠం చుట్టేసుకొని గుక్కపెట్టి ఏడుస్తోన్నాడు.

ఆదెమ్మకు అయిన వాళ్ళు, కాని వాళ్లూ ఇరుగూ పొరుగూ, ఆదెమ్మ చుట్టూ చేరి తమకు చేతనయినమాటల్తో ఓదారుస్తున్నారు.

'ఊరుకో అమ్మాయ్! ఎక్కడికి పోతాళ్ళే! వారం తిరిగే లోపల వస్తాడో లేదో చూడు!' అన్నాడు శీనయ్య; ఆ గ్రామానికే 'తల' అనుకోదగ్గమనిషి కాబట్టి, లేచిపోయిన సరవయ్య తిరిగి వస్తాడనే నమ్మకం తనకు లేకపోయినా, శీనయ్య ఆదెమ్మకు ధైర్యాన్ని చెప్పడం తన బాధ్యతగా ఎంచి అన్నాడు.

'ఏమోబాబాయ్! ఆ మనిషిది వట్టి మొండిపట్టుదల! వెనకా ముందు చూడరు! ఏదనుకుంటే అదిచేసి తీరతారు!' పవిట చెంగుతో ముక్కులు చీదేసుకొని, కళ్ళు తుడుచుకొంటూ అన్నది ఆదెమ్మ.

‘ఆకేం మాటలే అమ్మాయ్! ఏదో కోపతాపంలో వెళ్ళిపోయిన మనిషి మళ్లీ రాకుండా వుంటాడా?’ అన్నాడు శీనయ్య.

‘ఏమో! నా కర్మ ఎలా వుందో? ఇక నాకు దిక్కెవరు బాబాయ్!’ అంటూ ఆదెమ్మ పెద్ద పెట్టున ఏడవ సాగింది.

‘అదేవిఁటాదెమ్మా! ఇది ఊరనుకొన్నావా కాడనుకొన్నావా? మేమంతా లేమూ?’ పొదుగుతోన్న కోడిపెట్టలా నేలకు కరచుకుని కూర్చున్న ఆదెమ్మను కంటితో చూస్తో అన్నాడు చంద్రయ్య.

‘మీబోటివాళ్ళే నాకు దిక్కు మరి! చంద్రయ్యన్నా!’ చంద్రయ్యకేసి బాణం గుచ్చిన లేడిలా - జాలిగా చూస్తో అన్నది ఆదెమ్మ.

ఆదెమ్మ మొదటి మాటకు చంద్రయ్యలో ఉబికిన సంతోషం, రెండో మాట వింటూనే నీరయిపోయింది. ఎన్నడూ లేనిది ఇప్పుడు తన్ను ‘అన్నా!’ అని సంబోధించుతుందేమిటి? చంద్రయ్యన్నా అట! చంద్రయ్యన్న! వెధవ వరస! బోడివరస! చంద్రయ్య మామా అని పిలిస్తే దానినోటి ముత్యాలు రాలతాయా ఏం? ఇంత గడుసుది గాబట్టే మొగుడు తట్టుకోలేక పారిపోయాడు. అసలు ఆ సరవాయిగాడేం కాపరం చేస్తాడట? ఎప్పుడూ, సత్తూ చిత్తూ అంటూ బెమ్మంగారి వేదాంతం మాట్టాడే సన్నాసికి ఆదెమ్మ లాంటి రవుఁజయిన ఆడదెందుకంట! నాకు తెలవ కడుగుతా గాని---

‘చంద్రయ్యన్నా’ అన్న ఆదెమ్మ సంబోధన చంద్రయ్యకు గూబమీద రాయి పెట్టి గుద్దినట్టు కాగా, అంతరాత్మలో ఆదెమ్మ స్థితికి ఆవగింజంత ఆనందపడి, గుప్పెట్లోవున్న బావుటా బీడిదమ్ములాగి గుప్పు గుప్పున పొగవదలుతూ---

‘నేనున్నాన్లే ఆదెమ్మా! భయపడమాక! వేళయింది; పొలం పోవాలి! ఏవన్నా అవసరమొస్తే నాకు కబురు చెయ్యి! ఆఁ. వస్తానయ్యో శీనయ్య!’ అంటూ చంద్రయ్య ఆదెమ్మ కేసి చూసి వెళ్ళిపోయాడు. చంద్రయ్య నిష్క్రమణ చాలామందికి-ముఖ్యంగా వెంకటేశ్వర్లుకి గుండెలమీద బరువు తీసినట్టయింది. వెంకటేశ్వర్లుకు చంద్రయ్యంటే చావుభయం! వాడెన్ని సార్లో తనమీదకు కోడిపుంజులాగా ఎగబడ్డాడు మరి?

‘ఆదెమ్మా! వాడొట్టి లుచ్ఛాగాని వాడిమాట నమ్మబాక! వాడ్ని చేరనిచ్చావంటే నీ కొంపారుస్తాడు!” అక్కడి కిత నొక్కడే ఆదెమ్మను ఉద్ధరించేవాడిలా ముఖం పెట్టి అన్నాడు వెంకటేశ్వర్లు.

వెంకటేశ్వర్లు మాటలు ఆదెమ్మను భవిష్యత్తులోకి నెట్టాయి. భవిష్యత్తుని గురించి వ్యూహాలు ఆమె మెదడులో పాముల్లా పాకగా ఆదెమ్మ గుండెలు గజగజా వణికి పోయాయి.

తను మూడేళ్ల పసికందుతో క్రూరమైన, కఠినమైన లోకంలో ఎలా బతగ్గలదు! ఉన్న ఆస్తి అంతా ఆర్పి మరీ పోయాడు తన మగవాడు. గౌరవంగా బతికిన కుటుంబం. తనకా పనీపాటా చేతగాదు. ఇల్లుకూడా తాకట్టులోవుంది. మరి తను ఎలా బతకాలి? ఎంత నిర్దయుడు? తనకూ, తన బిడ్డకూ ఎంత అన్యాయం చేశాడు? ఆ ముసలిగోసాయి ముండాకొడుకు వచ్చి వెళ్ళిం దగ

ర్నుంచీ ఆ మనిషి పూర్తిగా మారిపోయాడు. అయినా ఇంత ఘోరం చేస్తాడని తానెప్పుడూ తలచలేదు. ఇంత పనిచేసి పోయినవాడు మళ్ళీ తిరిగి వస్తాడంటే తనకు నమ్మకం లేదు. భగవంతుడా ఇంకేం దారి? ఏది దిక్కు - ఆదెమ్మ భవిష్యత్తుని తలచుకొని కుళ్ళి కుళ్ళి ఏడుస్తో కూర్చున్నది.

అన్నపువేళ అయేసరికి ఆదెమ్మను వోదార్చడానికి వచ్చిన పెద్ద మనుషులంతా లేచి ఎవరిదారిని వాళ్లు వెళ్లిపోయారు. బావురుమంటూన్న ఇల్లు చూసుకొని ఆదెమ్మ కుమిలి కుమిలి ఏడ్చింది.

4

ఏడు సంవత్సరాలు గడిచి పోయాయి దిగ్మండలంలో భూమి సూర్యుని చుట్టూ ఏడుసార్లు ప్రదక్షిణ చేసింది.

సరవయ్య—క్షమించాలి— సదానందుల వారు పరబ్రహ్మ స్వరూపాన్ని వెదుకుతూ, ఏడు సంవత్సరాలపాటు కర్మభూమి-భారత దేశం, అంతా కలయ తిరిగి గాలించారు. పవిత్ర నదీ నదాల్లో మునిగి పాప ప్రక్షాళన చేసుకొని, పుణ్య క్షేత్రాల్ని దర్శించి పుణ్యాన్ని మూట కట్టుకొని సరవయ్య నిజంగా పునర్జన్మ ఎత్తాడు! దేశం నాలుగు చెరగులావున్న ఆశ్రమాల్ని సందర్శించి, అనేక మంది మహాఋషుల బోధనలు విని, వేదాంత చర్చలు జరిపాడు. అనంతమైన ఆధ్యాత్మిక సంపదన సముపార్జించి సరవయ్య, సదానందుల వారిగా రూపొందాడు. ఎన్నో వేదాంత సభలలో పాల్గొని ప్రతిపక్షులను చిత్తు చిత్తుగా ఓడించి సదానందులు తన గురువులైన నిత్యానందుల వారి పేరు నిలబెట్టాడు. అనతి కాలంలోనే సదానందులు, ఉరఫ్ సరవయ్యను జగద్గురువులైన నిత్యానందులు మహాఋషుల కోవలోకి చేర్చారు. మహాఋషి అయిన సదానందులు జగద్గురువుల అనుమతి పొంది ఆశ్రమాన్ని వదిలి స్వయంగా దేశ సంచారానికి బయలు దేరారు, పోయిన చోటల్లా అజ్ఞానంలో మునిగి దారీ తెన్నూ గానక విల విల కొట్టుకుంటూన్న మూఢులకు జ్ఞానబోధ చేశారు. సత్తూ, చిత్తూ, ఆత్మ-పరమాత్మ-బ్రహ్మం, పరబ్రహ్మ పదార్థాల్ని గురించి అరటిపండు వొలిచి చేతిలో పెట్టినట్టు విపులీకరించి సదానందులు చెప్తూంటే, శ్రోతలు అమాంతం తమ ఆత్మ ఎగిరి ఆ బ్రహ్మ పదార్థంలో ఐక్యమయిపోతూన్నట్టే భావించే వాళ్ళు.

సదానందుల దేశాటనంలో ఒకానొక చోట సత్తెయ్య అనే యువకుడు సదానందుల తత్వ బోధకు వళ్ళు మరిచి, తన్మయుడై సదానందుల కాళ్ళమీద పడి తమ శిష్య పరమాణువుగా అంగీకరించమని ప్రాధేయ పడ్డాడు. సదానందులు మందహాస వదనంతో సత్తెయ్యను శిష్యుడుగా అంగీకరించారు. సత్తెయ్య నిండు యవ్వనంలోవున్న పెళ్ళాన్ని వదిలేసి పచ్చని సంసారంలో నిప్పులు వెదజల్లి సదానందుల వారికి శిశ్రూష చేస్తూ, గురువులతోపాటు దేశాటనకు బయలు దేరాడు.

సదానందుడు శిష్య సమేతుడై, కాశి, ప్రయాగ, త్రివేణి సందర్శించి, బదరీ నారాయణం చేరాడు. బదరీనారాయణ సందర్శనానంతరం హిమాలయ ప్రాంతంలో కొంత కాలం గడిపి, ఉత్తర

దేశ యాత్ర ముగించుకొని సదానందులు శిష్యుణ్ని వెంటపెట్టుకొని దక్షిణాదికి బయలుదేరాడు.

చలీ, వానా, ఎండలకు గురు శిష్యుల శరీరాలు చెట్టు బెరడులా తయారయినాయి గాని, హిమాలయ ప్రాంతంలో ఎన్నాళ్ళు తపస్సుచేసి గాలించినా పరబ్రహ్మ పదార్థం అంతు చిక్కలేదు. ఆ హిమాలయ ప్రాంతంలోనే తను సిద్ధి పొందుతానని, కపాలమోక్షం జరిగి ఆత్మ పరమాత్మలో ఐక్యమవుతుందనీ, తలపోశారు సదానందులు. కాని అందుకు భిన్నంగా జరిగింది. తన కింకా ఆ సర్వేశ్వరుని-ఆ కైలాస నాథుని కృప కలగలేదని తలచి సదానందులు శిష్యుడు సత్తెయ్య వెంట రాగా బైరాగి టిక్కట్టు మీద దక్షిణాది దేశానికి బయలుదేరాడు.

మూడవ రోజు కను చీకటి పడుతూండగా టికెట్ కలెక్టరు గురు శిష్యుల్ని బలవంతంగా రైల్లోనుంచి ఒక స్టేషన్లో దించి వేశాడు. తమ ప్రయాణంలో ఎన్నోసార్లు టికెట్ కలెక్టర్లు పట్టుకోవడం, వదిలేయడం, రైల్లో నుంచి దించడం మళ్లీ ఎక్కడం జరిగింది; కాని యీ టికెట్ కలెక్టరు కఠినాత్ముడిలావున్నాడు. బండి స్టేషన్ వదిలి వెళ్ళి పోయే దాకా వాళ్లను ప్లాట్ ఫారం మీద నుంచి అడుగు కదలనీయకుండా నుంచో పెట్టాడు. వాడు అంతటితో నైనా వదిలాడా?

'అరే! సాధూజీ? ఎక్కణ్నుంచీ ప్రయాణం?' అన్నాడు టికెట్ కలక్టరు.

'హం! హిమాలయాసే ఆరహాహై' అన్నాడు శిష్యుడు ఒక్క బిగువున; ఎవరేమడిగినా ముందా మాట చెప్పడం అలవాటు చేసుకొన్నాడు శిష్యుడు.

సదానందులు మౌనంగా నిలబడ్డారు. బొత్తిగా ఆధ్యాత్మిక చింతనా, పాప భీతిలేని టికెట్ కలెక్టరు బైరాగుల దగ్గర ఏమున్నా రాల్తుందేమోనని ఒక్క అర గంటసేపు స్టేషన్లో కూర్చోబెట్టాడు.

'ఏవిటోయ్! వాళ్ళ దగ్గర నీకు రాలేది బూడిద! వదిలెయ్!' అంటూ స్టేషన్ మాష్టరు వచ్చాడు.

'ముచ్చు ముండా కొడుకులు! దమ్మిడీ కనపడ నిస్తారా? వాళ్ళ దగ్గర చాలా వుంటుంది! ఊఁ! ఫోండి!బయటకు. మళ్ళీ స్టేషనులో కనిపించారా కాళ్ళిరగ్గొడ్తాను!' అన్నాడు టికెట్ కలక్టరు.

గురు శిష్యులు తాపీగా, నిర్లిప్తంగా బయటికి నడిచారు. ఇల్లాటి వెంగళాయుల్ని ఎంతమందిని చూడలేదు గనుక? వాడా తమ్ము హడల గొట్టేది? తమ దగ్గర రైల్వే మినిష్టరొచ్చినా కానీ వసూలు చేయలేడు! నిజం చెప్పొద్దూ—శిష్యుడికి కొంత గర్వంగాకూడా వుంది. తమ దగ్గర కొద్దో గొప్పో వుందనుకో! అయినా లేనట్టు ఎలా తలాయించ గలిగేమో చూడు అన్నట్టు ముఖంపెట్టి గురువుగారికేసి చూశాడు.

మొల పంచె—కాషాయ గుడ్డలో మెలకలు తిప్పి దాచిన చిల్లర డబ్బులు తీసి శిష్యుడు, మిఠాయి, పళ్ళూ, యింత గంజాయీ కొనుక్కొచ్చాడు. ఊర్లో అటూ యిటూతిరిగి తొమ్మిది పదిగంటల ప్రాంతంలో ఒక సత్రం చేరుకొన్నారు గురుశిష్యులు కాని; సత్రం వరండా, అరుగులూ జనంతో నిండిపోయి వుంది,

సత్రవుకు ఎదురుగా వున్న ఇళ్ళ వరుసలో, ఒక ఇంటి బయటి గుమ్మానికి యిరు వైపులా పెద్ద పెద్ద అరుగులు ఖాళీగా వుండటం చూసి ఇద్దరూ అక్కడికి చేరారు. మిఠాయీ పళ్ళూ ఆరగించి గురు శిష్యులు గంజాయి దమ్ము పట్టిస్తో చెరొక అరుగుమీద బిచాణా వేశారు. అరుగుల కిందగా మురికి కాలవలో నీళ్ళు బుడ బుడ శబ్దం చేస్తూ పోతున్నాయి. దోమలు సంగీతం పాడుతూ తూముల్లోంచి ఝుయ్యిన బయటికొస్తోన్నాయి. వీధంతా నిశ్శబ్దంగా నిర్మానుష్యంగా వుంది. సత్రవులో పడుకొన్న జనం గుర్రు కొట్టి నిద్ర పోతున్నారు. గతుకుల రోడ్డుమీద వుండి వుండి ఒక రిక్షా ఊగిసలాడుతూ పోతూన్నది. రిక్షా ఆగిన చోట వీధి వాకిలి తెరిచిన చప్పుడూ, అంతలోనే మళ్ళీ మూసిన చప్పుడూ వినపడుతోంది.

దూరంగావున్న మునిసిపాలిటీ లాంతరు స్థంభం వెలుగు చీకటిని చీల్చుకొని మందంగా తేలి తేలి పోతూ రోడ్డు మీద పడుతోంది.

'గురూజీ!' అన్నాడు శిష్యుడు.

'ఏమిటి సందేహం సత్తెయ్యా!' అన్నాడు సదానందులు, గంజాయి దమ్ము పట్టిన పొగను వదుల్తూ పొదలావున్న గడ్డాన్ని నిమురుకుంటూ.

'ఆత్మకు విముక్తి ఎప్పుడో స్వామీ?'

'మాయ తెరను భేదించగలిగి నప్పుడే సత్తెయ్యా!'

'గురూజీ! అందరిలోవున్న ఆత్మ స్వరూప మొకటేనా?'

'సమస్తజీవకోటిలో ఉన్న ఆత్మలన్నీ అపరమాత్మ స్వరూపాలే! మళ్లీ అవి ఆ పరమాత్మను చేరుకోవాలనే ప్రయత్నం చేస్తూంటవి. కాని తరచు మాయా ప్రభావంవల్ల దారితప్పుతూ వుంటాయి.'

'అయితే స్వామీ! మీలోవున్నదీ, నాలో వున్నదీ ఆ దోమలో వున్నదీ ఒకటేనా?'

'నిస్సందేహంగా...' తెరుచుకొన్న వీధి వాకిలి శబ్దానికి సదానందుల మాట మధ్యలోనే ఆగి పోయింది.

తలుపు వోరాకలిగా తీసి ఒక స్త్రీ మండిగం మీద కాలుమోపి తల బయటకు పెట్టి, వాకిలికి పక్కగా అరుగుల మీద పడుకొన్న గురు శిష్యుల్ని చూసి ఒక్కడుగు వెనక్కు వేసి—

'ఎవరయ్యా మీరు?' అన్నది.

ఆమె మృదు మధుర కంఠస్వరం, సదానందుల హృదయంలో ఎండి పోయి బీటలు వేసిన భూమిలో ప్రవహించే నీళ్ళ సవ్వడిలా వినిపించి పులకరింప చేసింది.

అంతలోనే సదానందులు నిలతొక్కుని తనలో గలిగిన వికారానికి తనే సిగ్గు పడ్డాడు. సర్వ సంగ పరిత్యాగంచేసి మహాఋషుల అంతస్థును చేరగలిగిన తను ఒక ఆడదాన్ని చూసి చలించడమా? హాతోస్మి!

—అనుకొంటూ సదానందులు తన నిర్వికారతను తెలియజేయ గలందులకా అన్నట్టు తల ఎత్తైనా ఆమె వైపు చూడకుండా నిగడ తీసుకొని పడుకొన్నాడు.

'ఎవరయ్యా మీరంటే మాట్లాడరేం?' విసురుగా అన్నది ఆమె.

'మేం బైరాగులంతే అమ్మా!' శిష్యుడు సత్తెయ్య చెప్పాడు.

'ఐతే ఇక్కడేం పని! లేవండి!' విదిలించుతూ అన్నది ఆమె.

చేయాలని శపథంచేశాను. నేను పెద్దదాన్నయాక అతను నన్నే పెళ్ళాడాలి. ప్రపంచంలో వేరెవ్వరినీ నేను పెళ్ళాడలేను; ఈ విధంగా ప్రేమించ గలగటం అసంభవం.

'వివాహం ఇంకా పదిరోజులు వుందనగా, ఒక నాటిరాత్రి ఇంటిముందు అతనితో నీవు వెన్నెల్లో పచార్లు చేస్తున్నావు...దూరంగావున్న పైన్ చెట్టు కింద అతను నిన్ను తన చేతుల్లోకి లాక్కున్నాడు. నీవు అదంతా మరిచిపోలేదనుకుంటాను. ఆ సంఘటన అయాక, నీవు వెలవెలబోతూ గదిలోకి వొచ్చావు; నేను చాటుగా అంతా చూస్తూనే వున్నాను. నేను కోపంతో వొణికి పోతున్నాను. ఆ కోపజ్వాలలో మీరిద్దరూ మసికావలసింది. నిన్నుకానీ, వేరెవ్వరిని కానీ అతను వివాహమాడరాదని నేను శపథంచేశాను. అతను నన్ను తప్ప ఇంకెవర్ని వివాహమాడినా, భరించలేను...కాని యీ క్షణంలో అతనంటే నాకు పరమ అసహ్యం కలిగింది.

'నేనేం చేశానో నీకు తెలుసా? విను! తోటమాలి పిచ్చికుక్కల్ని చంపేందుకు మాంసంలో విషం కలపటం చూశాను. ఒక గాజుసీసాను మెత్తగానూరి, ఆ పొడిని మాంసంలో కలుపుతున్నాడు. యీ విధానం నాకు బాగా నచ్చింది. ఒక సీసాను పగలగొట్టి మెత్తగా నూరి వుంచాను. ఆ పొట్లం విప్పితే ఆ గాజుపొడి తళతళా మెరిసేది. మర్నాడు నీవు కేకుల్ని చేశాక, వాటిని జాగ్రత్తగా కత్తితో చీల్చి యీ గాజుపొడివేసి, మళ్ళీ అతికించాను. అతను మూడు కేకుల్ని తిన్నాడు. నేను ఒకటి తిన్నాను. ఇంకా మిగిలిన ఆరింటినీ కొలనులో పారేశాను. మూడురోజులు తర్వాత, కొలనులో యీదే రెండు బాతులూ చచ్చినవి...

'ఇదంతా నీకు జ్ఞాపకమే ననుకుంటాను. నీవు మాట్లాడవొద్దు...నన్ను చెప్పనీ; ఆ కేకుల్ని తిన్నవాళ్ళందరూ చచ్చారు; నేనుమాత్రం చావలేదు. బహుశా మోతాదుసరిపోయివుండదు. ఆనాటినుంచే నా ఆరోగ్యం చెడింది,

---

బ్రిటన్‌లోని ఆరోగ్య శాఖాధికారులు, భోజనంచేసే పాత్రసామాగ్రుల్లోనూ, ఆహార పదార్థాలు నిలవచేసే పాత్రల్లోనూ కలిపే సీసం పాలు చాలా భాగం తగ్గించాలనే సూచనను చేశారు; యీ సీసంవల్ల ఆరోగ్యం చెడటం చాలా ఎక్కువగా గమనించబడింది.

సీసంవల్ల కలిగే భౌతికలాభాలు ఏమీలేవు. కాని దీనివల్ల శరీరంలోని రక్తం క్రమంగా విషతుల్యం కాగల అపాయంవుంది. చిన్న మోతాదుల్లో, కొంతకాలంగా ఇది ఆరోగ్యాన్ని భంగపరచగలదు. మరీ ముద్రణాలయాల్లోని కంపోజిటర్లు సైపుల్ని నోట్లోపెట్టుకొనే దురలవాటువుంది. ఇందువల్ల వారిరక్తం 'లెడ్ పాయిజన్'కు గురవవొచ్చు. వారీ దురలవాటును వొదిలించుకోవటం అత్యవసరం.

చచ్చిన హెన్రీ విషయం కాదు... కాని ఆనాటినుంచీ పిశాచునివలె నన్ను అతను వెన్నాడుతూనే వున్నాడు.

'అంతే — ఆనాటినుంచీ జీవితం దుర్భరమైంది. జీవితంలో నిన్ను విడనాడ దలచలేదు. యీ సంగతులన్నీ మృత్యుముఖంలో నీకు చెప్పదామనుకున్నాను. నా మనస్సులో యీ దుర్మార్గమంతా కరుడుకట్టి నన్ను జీవితమంతా బాధిస్తూనేవుంది. అక్కా! అది ఎంత ఘోరమో, ఎంత విషాదమో, ఎంత బాధో చెప్పలేను.

మేల్కొనివున్న ప్రతినిమిషంలోనూ చావబొయ్యే ముందు నీకీ సంగతులన్నీ చెప్పాలనే మాట జ్ఞాపకం చేసుకుంటూ వుండేదాన్ని. చాలాకాలంగా వేచి కూర్చొన్న ఆ సమయం ఇప్పటికి వొచ్చింది ... ఇప్పుడు నా హృదయం తేలికయింది...అక్కా! మాట్లాడకు. నేను నైతికంగా భయపడిపొయ్యాను ...చనిపొయ్యాక అతన్ని చూడటం తటస్థ పడుతుందనుకో...అతన్ని చూడ గలగటం అంటే—దాన్ని నీవు వూహించుకోగలవా? నాకు అతన్ని చూసేందుకు ముఖం చెల్లదు; నాకు ధైర్యంలేదు కూడాను!...ఏమైతేనేం అతన్ని చూడక తప్పదనుకుంటాను... నేను చనిపోబోతున్నాను. అక్కా! నాకు క్షమా భిక్ష ఇవ్వు. నీ క్షమలేనిదే నేను అతన్ని చూడలేను...ఫాదర్! మా అక్కచేత నాకు క్షమ ఇప్పించమని వేడుకుంటున్నాను. ఆమె క్షమించనిదే నేను చావలేను!"

భరించలేని నిశ్శబ్దం గదిని ఆవరించింది. మార్గరెట్ వూపిరికోసం పెనుగులాడుతూ, దుప్పటిని మెలిపెడుతోంది.

సుజన్నీ తన ముఖాన్ని అరచేతుల్లో దాచుకొని కదలక మెదలక ఉండిపోయింది. ఎన్నో సంవత్సరాలు తన స్వప్నసుందరిని ప్రేమలో దొర్లి ఉండవలసింది; ఆ వివాహమే ఐసట్లయితే తనెంత సుఖపడి ఉండేది! జ్ఞాపకం వుంచుకోలేని గతించిన- ఆ రోజుల్ని ఆమె గుర్తుతెచ్చుకునేందుకు ప్రయత్నిస్తోంది. జరిగిపోయిన కాలంలోకి ఆమె మనస్సు వేగంతో వెనక్కు పరుగెత్తుతోంది...అతనినుంచి ఆమె పొందిన ఆముద్దు! ఆ ఒక్క ముద్దు తాలూకు మాధుర్యమే ఇన్నేళ్లపాటూ తనను బతికించగలిగింది! దాని తాలూకు జ్ఞాపకాన్నే ఆమె హృదయాంతరాళంలో దాచుకొంది...ఆతరువాత- ఏం లేదు- మరెన్నడూ-ఏమీలేదు- అంతే!

మతబోధకుడు లేచి నిలబడి, ఆజ్ఞాపూరిత స్వరంతో 'సుజన్నీ! నీ చెల్లెలు చావబోతోంది' అన్నాడు.

సుజన్నీ కన్నీటితో తడిసిన తన ముఖంనుంచి చేతుల్ని తీసేసింది. చెల్లెల్ని ఆదరణతో, అభిమానంతో, అనురాగంతో కావిలించుకొని ముద్దు పెట్టుకుంది.

'తల్లీ! నిన్ను క్షమించాను; హృదయపూర్వకంగా క్షమిస్తున్నాను' అందా అక్క!

★